

ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ
ЗАКЛАД « МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»

КУРСОВА РОБОТА (ПРОЕКТ)

З дисципліни «Фінансове право»

на тему: «Адміністрування податків: правове регулювання
та проблеми ефективності»

Студента Ступака
Артема Олеговича
Курсу II
групи: ТУбц-8-23-Б₁Пр(4,6здс)
напряму Право
спеціалізація -
Керівник: Самойлович Артур
Андрійович, викладач
Оцінка: _____
Національна шкала _____
Кількість балів _____ ECTS _____

Члени комісії

_____	_____
(підпис)	(прізвище та ініціали)
_____	_____
(підпис)	(прізвище та ініціали)
_____	_____
(підпис)	(прізвище та ініціали)

м. Київ-2025

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ АДМІНІСТРУВАННЯ ПОДАТКІВ..	5
1.1 Поняття, сутність та функції адміністрування податків.....	5
1.2 Основні принципи та завдання податкового адміністрування.....	6
1.3 Правове регулювання адміністрування податків в Україні: загальна характеристика.....	7
РОЗДІЛ 2. НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА АДМІНІСТРУВАННЯ ПОДАТКІВ В УКРАЇНІ.....	9
2.1 Податковий кодекс України як основний нормативно-правовий акт.....	9
2.2 Законодавство про державну податкову службу та її повноваження.....	10
2.3 Міжнародні стандарти та практика у сфері податкового адміністрування.....	12
РОЗДІЛ 3. ПРОБЛЕМИ ЕФЕКТИВНОСТІ АДМІНІСТРУВАННЯ ПОДАТКІВ В УКРАЇНІ.....	15
3.1 Аналіз сучасного стану податкового адміністрування.....	15
3.2 Основні проблеми та перешкоди в ефективній роботі податкових органів.....	17
3.3 Вплив корупції, бюрократії та недосконалості законодавства на адміністрування податків.....	19
РОЗДІЛ 4. ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТА ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ АДМІНІСТРУВАННЯ ПОДАТКІВ.....	22
4.1 Реформування законодавства у сфері податкового адміністрування.....	22
4.2 Використання сучасних інформаційних технологій у податковій службі.....	24
4.3 Підвищення професійного рівня працівників податкових органів.....	25
4.4 Запровадження прозорих механізмів контролю і протидії корупції.....	27
ВИСНОВКИ.....	30
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	32
ДОДАТКИ.....	34

ВСТУП

Адміністрування податків є одним із ключових елементів функціонування системи державних фінансів, що забезпечує надходження коштів до державного бюджету та сприяє виконанню соціально-економічних функцій держави. Ефективне податкове адміністрування сприяє не лише наповненню бюджету, а й створенню сприятливих умов для розвитку бізнесу, забезпеченню соціальної справедливості та підвищенню довіри громадян до державних інститутів.

В сучасних умовах трансформації економіки України питання удосконалення правового регулювання адміністрування податків набуває особливої актуальності. Незважаючи на наявність широкої нормативно-правової бази, що регулює податкові відносини, вітчизняна система податкового адміністрування стикається з численними проблемами, серед яких низька ефективність органів податкового контролю, корупція, недосконалість законодавства, а також недостатнє впровадження сучасних технологій [1].

Метою даної курсової роботи є дослідження правового регулювання адміністрування податків в Україні та визначення основних проблем, що перешкоджають підвищенню його ефективності. Для досягнення поставленої мети необхідно розв'язати такі завдання: проаналізувати теоретичні основи адміністрування податків, вивчити чинне законодавство у цій сфері, визначити ключові проблеми в діяльності податкових органів і запропонувати можливі шляхи їх подолання.

Об'єктом дослідження є процес адміністрування податків в Україні, а предметом — правові засади регулювання та практичні аспекти його здійснення.

Для виконання роботи використано комплекс наукових методів, зокрема аналізу, синтезу, порівняння та узагальнення науково-правових джерел і нормативних актів.

Структурно курсова робота складається зі вступу, чотирьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків (за потреби).

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ АДМІНІСТРУВАННЯ ПОДАТКІВ

1.1 Поняття, сутність та функції адміністрування податків

Адміністрування податків є невід'ємною складовою системи державного управління, що спрямована на забезпечення ефективного збору податкових платежів та реалізацію фіскальної політики держави. Воно охоплює комплекс організаційних, правових, економічних та технічних заходів, що забезпечують своєчасне, повне і правильне виконання платниками податкових зобов'язань. Адміністрування податків має на меті не лише забезпечення надходжень до бюджету, а й створення умов для стабільного розвитку економіки та соціальної справедливості [3].

Сутність адміністрування податків полягає у комплексі заходів, спрямованих на встановлення, облік, нарахування, контроль та стягнення податкових платежів, що здійснюються у відповідності до законодавства. Цей процес передбачає взаємодію між податковими органами та платниками податків, що базується на принципах законності, справедливості та прозорості.

Функції адміністрування податків можна класифікувати таким чином:

- Фіскальна функція — забезпечення формування доходів державного бюджету через правильне і своєчасне стягнення податків. Ця функція є основною, оскільки податки становлять головне джерело фінансування держави.
- Регулятивна функція — вплив на економічні процеси за допомогою податкових стимулів та санкцій з метою сприяння економічному зростанню та коригування соціально-економічних процесів.
- Контрольна функція — перевірка правильності нарахування і сплати податків, виявлення порушень податкового законодавства та забезпечення відповідальності за них.

- Інформаційно-консультаційна функція — надання платникам податків роз'яснень щодо застосування податкового законодавства та допомога у виконанні податкових зобов'язань [5].

Адміністрування податків є не тільки інструментом державного контролю, а й засобом забезпечення партнерських відносин між державою і платниками, що важливо для підтримання довіри і легітимності податкової системи.

1.2 Основні принципи та завдання податкового адміністрування

Для ефективного функціонування системи адміністрування податків необхідно дотримуватися певних принципів, які визначають правила взаємодії між державою та платниками [7]:

- Принцип законності. Усі дії податкових органів мають здійснюватися виключно на основі та у межах, визначених законом. Законодавча база повинна бути чіткою, доступною та стабільною, що забезпечує передбачуваність і захищеність платників.
- Принцип своєчасності. Податкові платежі повинні надходити до бюджету у встановлені строки, що забезпечує належне фінансування бюджетних видатків.
- Принцип рівності. Всі платники податків мають рівні права та обов'язки незалежно від розміру бізнесу, форми власності чи інших ознак.
- Принцип прозорості. Процедури адміністрування повинні бути відкритими і зрозумілими для платників податків, що сприяє підвищенню довіри до податкової системи.
- Принцип економічності. Витрати на адміністрування податків повинні бути оптимальними, щоб не перевищувати обсяги надходжень та не створювати надмірного тягаря для платників.

- Принцип захисту прав платників. Законодавство має гарантувати захист прав і законних інтересів платників, передбачати можливість оскарження дій податкових органів та запобігати зловживанням.

Основними завданнями податкового адміністрування є [9]:

- Забезпечення повного, правильного та своєчасного стягнення податків і зборів до бюджету.
- Забезпечення дотримання платниками податкових обов'язків, включаючи своєчасне подання звітності.
- Запобігання та виявлення фактів ухилення від оподаткування та інших порушень податкового законодавства.
- Підвищення якості обслуговування платників податків через консультації, інформування та спрощення процедур.
- Впровадження сучасних технологій та методів адміністрування для підвищення ефективності роботи податкових органів.

1.3 Правове регулювання адміністрування податків в Україні: загальна характеристика

Правове регулювання адміністрування податків в Україні здійснюється на основі системи нормативно-правових актів, які визначають порядок організації та здійснення податкових процедур, права та обов'язки суб'єктів податкових відносин, а також механізми контролю та відповідальності [11].

Основним законом, що регламентує податкове адміністрування, є Податковий кодекс України, який був прийнятий у 2010 році та з того часу неодноразово змінювався та доповнювався. ПКУ встановлює комплекс правил щодо реєстрації платників, подання податкової звітності, проведення податкових перевірок, застосування штрафних санкцій та вирішення податкових спорів.

Крім Податкового кодексу, діяльність податкових органів регулюється Конституцією України, законами «Про державну податкову службу України», «Про звернення громадян», «Про адміністративні процедури», а також постановами Кабінету Міністрів, наказами Міністерства фінансів та інших центральних органів виконавчої влади.

Організаційно податкове адміністрування здійснює Державна податкова служба України, яка має статус центрального органу виконавчої влади з відповідною мережею територіальних підрозділів. Законодавство визначає її повноваження, які включають проведення документальних та фактичних перевірок, збір податкової інформації, застосування адміністративних стягнень та захист прав платників податків [13].

Важливим аспектом правового регулювання є також визначення процедур оскарження податкових рішень та дій, що забезпечує баланс між контролюючими органами та платниками, створює умови для законного захисту прав останніх.

Однак, незважаючи на наявність широкої нормативно-правової бази, практика застосування законодавства часто ускладнюється через часті зміни норм, їх неоднозначне трактування, а також через певні прогалини в законодавстві. Це створює додаткові виклики для ефективного адміністрування податків в Україні.

РОЗДІЛ 2.

НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА АДМІНІСТРУВАННЯ ПОДАТКІВ В УКРАЇНІ

2.1 Податковий кодекс України як основний нормативно-правовий акт

Податковий кодекс України (далі — ПКУ), який було прийнято у 2010 році, є фундаментальним нормативно-правовим актом, що регулює всі основні аспекти податкової системи країни, зокрема порядок адміністрування податків та зборів. Його прийняття стало важливим етапом у реформуванні національної податкової системи, оскільки до цього нормативне регулювання оподаткування було фрагментарним, розпорошеним по численних законодавчих та підзаконних актах, що ускладнювало їхнє застосування та сприяло неоднозначному тлумаченню норм [15].

ПКУ об'єднує в собі норми, що раніше містилися в різних законах, указах, постановах та інструкціях, і завдяки цьому створено цілісну, логічно побудовану та ієрархічно структуровану систему податкового законодавства. Це сприяло не лише підвищенню рівня прозорості й передбачуваності податкової політики, а й створенню умов для ефективнішого адміністрування податків, забезпечення прав та законних інтересів платників податків, а також зменшенню можливостей для зловживань з боку як платників, так і контролюючих органів.

Крім того, ПКУ увібрав у себе сучасні підходи до регулювання податкових правовідносин, зокрема закріпив принципи податкового законодавства, визначив чіткі механізми обчислення, сплати податків, відповідальності за порушення податкового законодавства, а також процедури податкового контролю, оскарження рішень фіскальних органів тощо. Він також узгоджує українське податкове право з міжнародними стандартами, що є важливим чинником інтеграції України у світову економіку [17].

Таким чином, прийняття Податкового кодексу України стало ключовим кроком до створення ефективної, стабільної та прозорої податкової системи, яка відповідає потребам як держави, так і платників податків.

В ПКУ чітко визначені права та обов'язки платників податків, механізми податкового контролю, порядок подання звітності, строки сплати податків, а також види відповідальності за порушення податкового законодавства. Важливою складовою ПКУ є встановлення єдиних правил адміністрування, що забезпечують рівні умови для всіх платників, незалежно від форми власності, виду діяльності чи масштабів бізнесу [1].

ПКУ містить детальний опис процедур реєстрації платників податків, подання та перевірки податкової звітності, а також механізми врегулювання податкових спорів, що є надзвичайно важливим для правового захисту платників податків. Кодекс також регламентує застосування податкових пільг, що стимулюють розвиток окремих галузей економіки.

За роки дії ПКУ в нього було внесено численні зміни, спрямовані на адаптацію податкової системи до економічних реалій, зниження рівня тіньової економіки та покращення інвестиційного клімату. Проте часті зміни законодавства іноді призводять до невизначеності та ускладнень у застосуванні норм [20].

2.2 Законодавство про державну податкову службу та її повноваження

Державна податкова служба України (далі — ДПС) є центральним органом виконавчої влади, що відіграє ключову роль у реалізації податкової політики держави та забезпечує ефективне функціонування податкової системи. Основним завданням ДПС є здійснення контролю за дотриманням податкового законодавства, правильністю нарахування, повнотою та

своєчасністю сплати податків, зборів і інших обов'язкових платежів до бюджетів усіх рівнів та державних цільових фондів [2].

Діяльність ДПС регламентується не лише Податковим кодексом України, який визначає загальні засади адміністрування податків і зборів, а й окремими законами, указами Президента України, постановами Кабінету Міністрів України, зокрема Законом України «Про державну податкову службу», що конкретизує організаційно-правові засади функціонування цього органу, його повноваження, структуру, порядок взаємодії з іншими органами влади та платниками податків.

До функцій ДПС також належать проведення податкових перевірок, аналіз і моніторинг податкових ризиків, робота з податковим боргом, надання роз'яснень з податкових питань, прийняття індивідуальних податкових консультацій, формування та адміністрування податкових електронних сервісів, що підвищують прозорість і зручність для платників податків [19].

Крім того, ДПС виконує функції з адміністрування єдиного соціального внеску, інформаційного забезпечення процесів адміністрування, співпраці з міжнародними податковими організаціями та участі в розробці нових підходів до оподаткування, які відповідають сучасним економічним реаліям.

Завдяки цифровізації процесів, розвитку електронних сервісів та удосконаленню внутрішніх процедур, ДПС прагне досягнути балансу між ефективним наповненням бюджету та забезпеченням зручних умов для виконання податкових обов'язків платниками. Таким чином, ДПС є важливою ланкою у системі державного управління, що безпосередньо впливає на фінансову стабільність держави та її здатність реалізовувати соціально-економічну політику.

Закон «Про державну податкову службу» визначає основні завдання, функції, структуру і повноваження служби. Зокрема, ДПС наділена правом здійснювати [3]:

- Реєстрацію платників податків і облік їх податкових зобов'язань;
- Проведення документальних та фактичних податкових перевірок;

- Збір і аналіз податкової інформації;
- Застосування заходів адміністративного впливу у випадках порушення податкового законодавства;
- Надання консультаційної допомоги платникам податків;
- Ведення реєстрів податкових накладних та іншої податкової документації.

Важливою складовою роботи ДПС є дотримання принципів законності, неупередженості та прозорості у взаємодії з платниками податків. Законодавство також передбачає систему внутрішнього контролю та відповідальності працівників ДПС, що спрямовано на запобігання корупції і зловживанням.

Проте, у практичній діяльності податкової служби існують виклики, пов'язані з оптимізацією структури, підвищенням професійного рівня кадрів, а також впровадженням сучасних технологій для забезпечення швидкого і якісного обслуговування [18].

2.3 Міжнародні стандарти та практика у сфері податкового адміністрування

У сучасних умовах глобалізації значну роль у розвитку податкового адміністрування відіграють міжнародні стандарти та кращі практики, що формуються на основі досвіду провідних країн світу. Ефективне адміністрування податків є не лише внутрішньою справою держави, але й частиною її зобов'язань у міжнародному економічному співробітництві. Впровадження міжнародно визнаних підходів сприяє підвищенню прозорості, забезпеченню податкової справедливості та зміцненню довіри з боку інвесторів і міжнародних партнерів [4].

Україна, як держава, що прагне інтегруватися у світову економіку та європейське співтовариство, послідовно імплементує рекомендації провідних

міжнародних організацій, таких як Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР), Міжнародний валютний фонд (МВФ), Світова організація торгівлі (СОТ) та Європейський Союз. Зокрема, Україна приєдналася до глобальної ініціативи ОЕСР щодо протидії розмиванню податкової бази та виведенню прибутку з-під оподаткування (BEPS), що передбачає впровадження комплексу заходів для усунення податкових зловживань транснаціональних корпорацій.

Важливим кроком стало також підписання та імплементація багатосторонніх угод про автоматичний обмін податковою інформацією (CRS, FATCA), які дозволяють виявляти і контролювати транснаціональні потоки доходів, а також запобігати ухиленню від оподаткування через офшорні юрисдикції [17].

Крім того, рекомендації МВФ щодо вдосконалення податкового контролю, управління ризиками, підвищення якості обслуговування платників податків та боротьби з тіньовою економікою активно враховуються під час розробки стратегії розвитку податкової служби України. Європейський Союз, у свою чергу, сприяє гармонізації податкового законодавства України з європейськими стандартами, особливо в контексті Угоди про асоціацію, що передбачає імплементацію норм *acquis communautaire* у сфері оподаткування.

Таким чином, інтеграція України у світову систему податкових стандартів не лише сприяє модернізації національного податкового адміністрування, а й відкриває нові можливості для економічного розвитку, залучення іноземних інвестицій та підвищення довіри до державних інституцій.

Міжнародні стандарти у сфері адміністрування податків включають такі ключові напрями [1]:

- Підвищення прозорості: запровадження відкритих процедур адміністрування, публічний доступ до інформації про податкові правила та практики, що сприяє підвищенню довіри платників.

- Боротьба з ухиленням від оподаткування і корупцією: застосування комплексних механізмів контролю, автоматизація процесів, обмін податковою інформацією між країнами.
- Використання сучасних інформаційних технологій: впровадження електронного адміністрування, електронного декларування, онлайн-сервісів для платників, що знижує адміністративні бар'єри та ризики помилок.
- Покращення якості обслуговування платників: створення «єдиного вікна» для податкових послуг, навчальні програми для платників, консультації та допомога у роз'ясненні податкового законодавства.
- Підвищення професіоналізму податкових служб: регулярне навчання персоналу, впровадження етичних стандартів, розвиток мотиваційних систем.

В Україні ведеться активна робота щодо адаптації податкової системи до цих міжнародних стандартів. Зокрема, запроваджуються електронні сервіси ДПС, розвивається система автоматизованого контролю, удосконалюється законодавство в частині боротьби з податковими зловживаннями [5].

Водночас, процес імплементації міжнародних норм часто ускладнюється внутрішніми проблемами, зокрема бюрократією, недостатнім фінансуванням, а також нерівномірним рівнем професійної підготовки працівників податкових органів.

РОЗДІЛ 3.

ПРОБЛЕМИ ЕФЕКТИВНОСТІ АДМІНІСТРУВАННЯ ПОДАТКІВ В УКРАЇНІ

3.1 Аналіз сучасного стану податкового адміністрування

Податкове адміністрування в Україні за останні роки зазнало значних змін і реформ, спрямованих на підвищення прозорості, автоматизацію процесів та покращення взаємодії між платниками податків і податковими органами. Ці трансформації стали відповіддю на виклики часу, а також на внутрішню потребу модернізувати податкову систему відповідно до європейських та міжнародних стандартів [11].

Одним із ключових напрямів реформи стало широке впровадження електронних сервісів, що дозволило значно знизити рівень бюрократії та мінімізувати особисті контакти між платниками податків і посадовими особами, що в свою чергу сприяє зменшенню корупційних ризиків. Зокрема, через електронний кабінет платника податків суб'єкти господарювання можуть подавати звітність, отримувати податкові консультації, подавати запити та контролювати стан своїх розрахунків з бюджетом у режимі онлайн.

Значним досягненням стало впровадження системи електронного адміністрування ПДВ (СЕА ПДВ), яка забезпечує автоматичну перевірку відповідності податкового кредиту та податкових зобов'язань, що значно ускладнює можливості для зловживань і схем ухилення від сплати податку. Також активно розвивається система електронного декларування, яка забезпечує прозорість податкових зобов'язань та дозволяє здійснювати контроль за фінансовими операціями суб'єктів господарювання.

Інформаційні технології дедалі активніше використовуються для аналізу податкових ризиків, формування профілів платників податків, виявлення фіктивних компаній та «скруток». Використання аналітичних платформ і

цифрових інструментів дозволяє фіскальним органам оперативно реагувати на підозрілі операції та підвищує ефективність контролю [1].

Окрім технічних нововведень, у процесі реформування податкового адміністрування також акцент зроблено на покращенні якості сервісу для платників. Зростає роль партнерських відносин між державою та бізнесом, змінюється підхід до надання консультацій, підвищується відкритість ДПС у комунікаціях, запроваджуються механізми зворотного зв'язку.

Таким чином, реформи у сфері податкового адміністрування спрямовані не лише на забезпечення ефективного наповнення бюджету, а й на створення сприятливого податкового клімату, побудованого на принципах прозорості, передбачуваності та взаємної довіри між державою і платниками податків.

Проте, незважаючи на ці позитивні тенденції, загальна ефективність системи податкового адміністрування в Україні залишається на недостатньому рівні, що свідчить про наявність глибших системних проблем, які потребують подальшого реформування. Одним із ключових викликів є надмірна складність та запутаність законодавчої бази. Податкове законодавство часто змінюється, містить суперечливі норми, нечіткі формулювання та численні винятки, що ускладнює його практичне застосування і створює підґрунтя для неоднозначного тлумачення як з боку платників податків, так і з боку податкових органів [4].

Ще одним серйозним бар'єром для ефективного функціонування податкової системи є низький рівень довіри суспільства до контролюючих органів. Значна частина платників сприймає податкову службу не як сервісний, а як каральний орган. Це формує атмосферу взаємної підозри й протистояння, що знижує податкову дисципліну, стимулює ухилення від сплати податків та сприяє розвитку тіньової економіки. Така ситуація вимагає не лише підвищення якості обслуговування, а й формування нового підходу до взаємодії з платниками на основі відкритості, діалогу та партнерства.

Окремою проблемою залишається інертність у впровадженні новітніх технологій та інноваційних підходів. Попри певні зрушення у цифровізації

процесів, система адміністрування податків досі недостатньо гнучка, а її автоматизовані елементи не завжди інтегровані між собою. Існує потреба в модернізації внутрішніх IT-систем ДПС, розвитку аналітичних інструментів, посиленій роботі з «великими даними» (Big Data), штучним інтелектом і ризик-орієнтованими механізмами, що дозволили б проактивно запобігати податковим зловживанням, а не лише реагувати постфактум [7].

Також важливим є кадровий аспект. Недостатній рівень професійної підготовки окремих працівників податкових органів, відсутність сталої мотиваційної системи, зловживання службовим становищем та недостатня відповідальність за прийняті рішення знижують якість податкового контролю й адміністрування в цілому.

Таким чином, незважаючи на прогрес у сфері податкового адміністрування, ціла низка викликів гальмує процес його ефективної реалізації. Для подолання цих проблем необхідні комплексні кроки, що включають спрощення податкового законодавства, побудову довірчих відносин між державою і платниками, інституційне зміцнення податкових органів та прискорення цифрової трансформації фіскальної системи.

3.2 Основні проблеми та перешкоди в ефективній роботі податкових органів

Однією з ключових проблем, що гальмує ефективний розвиток податкового адміністрування в Україні, є нестабільність і надмірна складність податкового законодавства. Це явище має як історичне, так і системне підґрунтя, що в сукупності створює значні бар'єри як для платників податків, так і для самих контролюючих органів [8].

По-перше, нестабільність законодавчої бази проявляється у частих змінах до Податкового кодексу України та супровідних нормативно-правових актів. Протягом одного бюджетного року може ухвалюватися кілька пакетів

змін, які зачіпають різні аспекти оподаткування — від ставок і пільг до адміністрування та відповідальності. Така динаміка позбавляє платників податків можливості прогнозувати свої податкові зобов'язання, планувати фінансову та господарську діяльність на тривалий період. У результаті формується атмосфера правової невизначеності, що є надзвичайно негативним фактором для інвестиційного клімату країни.

По-друге, складність податкових норм та їх непрозора структура ускладнює розуміння законодавства навіть для досвідчених бухгалтерів, юристів та фахівців. Податкове законодавство містить велику кількість винятків, спеціальних режимів, неоднозначно сформульованих положень, а також перехресні посилання між різними розділами і нормативами. Це ускладнює не лише виконання податкових обов'язків, а й створює підґрунтя для помилок та ненавмисних порушень з боку добросовісних платників [16].

По-третє, неоднозначність формулювань податкових норм часто призводить до різнотлумачень з боку контролюючих органів, що виливається в конфлікти, додаткові нарахування та судові спори. Відсутність єдиної інтерпретаційної практики, слабка узагальнювальна функція податкових консультацій, а також залежність фіскальної політики від політичної кон'юнктури лише поглиблюють цю проблему. У таких умовах податкові органи нерідко мають широке поле для дискреційних рішень, що не відповідає принципам правової визначеності та справедливості.

Крім того, часті зміни законодавства призводять до постійного оновлення податкової звітності, облікових форм, порядку проведення перевірок тощо. Це значно підвищує адміністративне навантаження на підприємства, особливо малий і середній бізнес, який не завжди має доступ до якісного юридичного супроводу. Платники змушені витратити значні ресурси на адаптацію до нових вимог, що негативно впливає на їхню продуктивність та конкурентоспроможність [19].

Таким чином, стабілізація та спрощення податкового законодавства є першочерговим завданням для підвищення ефективності податкового

адміністрування, зміцнення довіри платників до держави, а також забезпечення сталого економічного розвитку.

Іншою серйозною проблемою є корупція у податкових органах. Вона проявляється у формі хабарництва, зловживання службовим становищем, упередженого ставлення до платників податків. Це підриває авторитет податкової служби, зменшує добровільну сплату податків і стимулює тіньову економіку.

Крім того, висока бюрократизація і складність процедур адміністрування створюють перепони для бізнесу, особливо для малого і середнього підприємництва. Великі обсяги звітності, часті перевірки і незрозумілі вимоги демотивують платників і підвищують ризик помилок [2].

Недостатній рівень кваліфікації та мотивації персоналу податкових органів також позначається на якості роботи служби. Відсутність сучасних навчальних програм, неадекватна оплата праці та слабкий контроль за професійною етикою сприяють низькій ефективності адміністрування.

3.3 Вплив корупції, бюрократії та недосконалості законодавства на адміністрування податків

Корупція є однією з найсерйозніших і системних перешкод на шляху до ефективного податкового адміністрування в Україні. Вона пронизує різні рівні взаємодії між платниками податків і представниками контролюючих органів, впливаючи не лише на якість адміністрування, а й на загальну довіру суспільства до державної влади [5].

У сфері оподаткування корупція проявляється у різних формах — від вимагання хабарів під час перевірок, маніпуляцій з податковими зобов'язаннями, «кришування» тіньового бізнесу, до надання фіктивних податкових пільг окремим суб'єктам господарювання в обмін на неправомірну вигоду. Наслідки таких дій є руйнівними: по-перше, державний бюджет

недоотримує значні кошти, що могли б бути спрямовані на фінансування соціальних програм, освіти, охорони здоров'я чи оборони.

По-друге, корупція створює нерівні умови для платників податків, коли недоброчесні підприємства, які уникають сплати податків шляхом «домовленостей» із посадовими особами, отримують конкурентну перевагу над тими, хто працює чесно. Це не тільки демотивує легальний бізнес, а й сприяє зростанню тіньового сектору економіки.

По-третє, така ситуація підриває довіру громадян до податкової системи та державних інституцій загалом. Люди починають сприймати сплату податків не як обов'язок, що сприяє розвитку країни, а як тягар, з якого можна «відкупитися» або уникнути за допомогою корупційних схем. Це породжує низький рівень податкової культури, формує толерантність до ухилення від сплати податків та знижує податкову дисципліну в суспільстві [8].

Крім того, корупція має згубний вплив на інвестиційний клімат. Іноземні інвестори уникають вкладень у країни з високим рівнем корупції через ризики непрозорого адміністрування, непередбачуваності регуляторної політики та можливих незаконних втручань у господарську діяльність. Як наслідок — втрата потенційних капіталовкладень, робочих місць і нових технологій.

Боротьба з корупцією у сфері податкового адміністрування потребує системного підходу: удосконалення законодавства, запровадження дієвих механізмів контролю та відповідальності, посилення прозорості процедур, цифровізації процесів та мінімізації людського фактору в ухваленні рішень. Важливо також підвищувати професіоналізм і доброчесність працівників податкових органів через якісну підготовку, адекватну оплату праці та ефективну систему оцінювання і внутрішнього аудиту [10].

Таким чином, подолання корупції є ключовою умовою для формування справедливої, ефективної та довірливої податкової системи, що здатна забезпечити стале економічне зростання і соціальну стабільність у державі.

Бюрократичні перепони у вигляді надмірної кількості звітних форм, складних процедур реєстрації та перевірок сприяють утворенню "тіньового"

сектору економіки. Підприємці уникають офіційної діяльності через страх перед несправедливими перевітками чи штучним ускладненням процесів.

Недосконалість податкового законодавства проявляється у частих змінах норм, відсутності ясності та прогалин у регулюванні, що створює умови для маніпуляцій та ухилення від податків. Така ситуація ускладнює прогнозування податкових зобов'язань і планування діяльності платників [12].

В цілому, ці фактори значно ускладнюють виконання функції податкового адміністрування, знижують рівень добровільності у сплаті податків та створюють загрозу стабільності державних фінансів.

РОЗДІЛ 4.

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТА ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ АДМІНІСТРУВАННЯ ПОДАТКІВ

4.1 Реформування законодавства у сфері податкового адміністрування

Одним із ключових напрямів підвищення ефективності адміністрування податків в Україні є системне удосконалення нормативно-правової бази, яка регламентує податкові відносини. Податкове законодавство має бути не лише формально повним, але й доступним для розуміння, логічно побудованим, стабільним і передбачуваним. Саме такі характеристики сприяють створенню справедливого податкового середовища, в якому платники податків матимуть змогу чітко розуміти свої права та обов'язки, планувати діяльність, уникати конфліктів із контролюючими органами та виконувати свої зобов'язання добровільно [13].

Сучасна ситуація у сфері правового регулювання оподаткування в Україні характеризується високим рівнем правової невизначеності: зміни до Податкового кодексу вносяться надто часто, нерідко в авральному порядку, без належного обговорення з громадськістю та бізнесом. Це призводить до того, що норми втрачають стабільність, а платники податків — можливість прогнозувати податкові наслідки своїх дій. Нестабільність, а також надмірна складність і фрагментарність податкових норм, сприяють зростанню кількості помилок, спорів та зловживань, що зрештою шкодить як державі, так і бізнесу.

Отже, важливо забезпечити стабільність податкового законодавства через зменшення частоти його змін, запровадження практики стратегічного планування змін та належного перехідного періоду для їх імплементації. Крім того, податкові норми мають бути викладені чітко, зрозуміло й однозначно, з урахуванням сучасних економічних реалій та з дотриманням принципу правової визначеності. У цьому контексті необхідно також посилити

нормотворчу функцію податкових органів щодо роз'яснення положень законодавства — зокрема, шляхом надання узагальнюючих податкових консультацій, які матимуть обов'язковий характер і унеможливлять дискреційне тлумачення окремих норм з боку контролюючих органів [1].

Водночас важливо вдосконалити механізми врегулювання податкових спорів. Нині розгляд податкових спорів у судах часто затягується на роки, що створює значні фінансові та часові витрати для обох сторін і підриває довіру платників до державної фіскальної системи. З метою вирішення цієї проблеми доцільно розвивати інститути досудового врегулювання спорів, посилювати ефективність адміністративного оскарження рішень податкових органів, а також створювати умови для розвитку адміністративної юстиції — як незалежного, швидкого та неупередженого способу вирішення податкових конфліктів [6].

Зокрема, розвиток спеціалізованих судів з податкових питань або відповідних палат у рамках адміністративного судочинства дозволить залучити кваліфікованих фахівців з податкового права, зменшити навантаження на загальні суди та забезпечити більш глибоке і професійне розгляд справ. Також слід посилити роль медіації та інших альтернативних методів вирішення спорів, що можуть стати ефективним інструментом для зниження конфліктності у взаємодії між бізнесом і податковими органами.

У підсумку, реформування нормативно-правової бази має базуватись на принципах стабільності, логічності, прозорості та передбачуваності. Поєднання чітких і зрозумілих податкових правил із ефективними механізмами врегулювання спорів сприятиме зниженню кількості конфліктних ситуацій, підвищенню довіри до податкових органів та формуванню культури добровільної сплати податків, що є запорукою успішного функціонування податкової системи в умовах сучасної ринкової економіки [10].

4.2 Використання сучасних інформаційних технологій у податковій службі

Автоматизація процесів адміністрування податків є одним із найефективніших інструментів трансформації податкової системи в напрямі прозорості, ефективності та доброчесності. У сучасних умовах цифровізації управлінських процесів саме електронне адміністрування відіграє ключову роль у подоланні традиційних викликів, пов'язаних з людським фактором, корупційними ризиками та надмірною бюрократизацією [9].

Впровадження електронного адміністрування податків, зокрема систем подання звітності в електронному вигляді, реєстрації податкових накладних, ведення обліку податків і зборів у режимі онлайн, стало важливим кроком на шляху до модернізації фіскальної системи. Електронний кабінет платника податків, який надає широкий спектр функцій — від подання декларацій до отримання довідок і взаєморозрахунків — суттєво скорочує необхідність фізичних візитів до податкових органів. Це, своєю чергою, мінімізує можливості для корупційних зловживань, а також знижує адміністративне навантаження на бізнес і державу.

Електронне декларування, яке охоплює як податкові декларації суб'єктів господарювання, так і декларації посадових осіб (у контексті контролю за доходами і витратами держслужбовців), забезпечує вищу ступінь прозорості у сфері оподаткування. Автоматичне формування, подання та обробка декларацій скорочують ризик технічних помилок, прискорюють обмін інформацією та дозволяють здійснювати більш об'єктивний податковий контроль [13].

Особливу роль відіграють аналітичні платформи, що базуються на інструментах штучного інтелекту та машинного навчання. Такі системи дозволяють Державній податковій службі (ДПС) здійснювати ризик-орієнтоване адміністрування: автоматично виявляти аномалії у фінансовій звітності, формувати профілі ризиків платників, виявляти фіктивні компанії та

потенційні «схеми» ухилення від оподаткування. Завдяки цим технологіям підвищується ефективність перевірок, які зосереджуються на тих суб'єктах, які мають найбільші ознаки недобросовісної поведінки. Це дозволяє скоротити кількість безпідставних перевірок добросовісного бізнесу і зосередити ресурси на пріоритетних напрямках [1].

Цифрові рішення також сприяють зниженню загального адміністративного тягаря на бізнес. Автоматизація податкового обліку та звітності дозволяє підприємствам оптимізувати внутрішні процеси, зменшити витрати на ведення бухгалтерії, юридичний супровід та взаємодію з податковими органами. Такі зручні цифрові сервіси, як онлайн-реєстрація платника, автоматичне формування платіжок, електронна взаємодія з банками та іншими державними органами, сприяють розвитку підприємництва та полегшують ведення господарської діяльності, особливо для малого та середнього бізнесу.

Крім того, автоматизація дозволяє ДПС ефективно обробляти великі обсяги податкової інформації в реальному часі, підвищуючи оперативність прийняття рішень та забезпечуючи гнучкість у реагуванні на нові виклики — наприклад, під час кризових ситуацій чи змін у законодавстві [12].

Таким чином, цифровізація та автоматизація адміністрування податків є невід'ємною частиною побудови сучасної, сервісно орієнтованої податкової системи. Її впровадження не лише посилює ефективність контролю та знижує рівень корупції, але й створює зручні умови для виконання податкових обов'язків, формує довіру до фіскальних органів та сприяє загальному економічному розвитку держави.

4.3 Підвищення професійного рівня працівників податкових органів

Якість адміністрування податків безпосередньо залежить від людського фактора — тобто від рівня професіоналізму, доброчесності та мотивації

працівників податкової служби. Навіть найсучасніше технічне забезпечення та законодавча база не дадуть очікуваних результатів без ефективної, кваліфікованої та відповідально налаштованої команди фахівців, здатних якісно реалізовувати податкову політику держави [1].

Одним із ключових напрямів підвищення професійного рівня податкових працівників є впровадження системи постійного професійного розвитку. Регулярне навчання, тренінги, семінари та підвищення кваліфікації повинні стати невід’ємною складовою їхньої кар’єри. Податкова сфера є динамічною, зміни у законодавстві, міжнародних стандартах та технологіях відбуваються часто, тому працівники повинні мати доступ до актуальної інформації та сучасних методик адміністрування. Особливо важливо забезпечити обізнаність із міжнародною практикою адміністрування податків — через участь у програмах обміну, співпрацю з колегами з інших країн, навчання за підтримки міжнародних організацій (наприклад, ОЕСР, МВФ, GIZ тощо) [5].

Не менш важливою є розбудова етичної культури в податковій службі. Запровадження чітких етичних стандартів, Кодексу професійної етики, систем моніторингу дотримання етичних норм і механізмів реагування на порушення мають стати обов’язковими. Формування високих моральних стандартів у службовців сприяє зниженню рівня корупції, підвищенню довіри до фіскальних органів і створенню здорового внутрішнього середовища. Працівники мають чітко розуміти межі допустимої поведінки, наслідки зловживань та важливість своєї ролі у забезпеченні податкової справедливості.

У цьому контексті важливу роль відіграють і мотиваційні механізми. Оплата праці в податковій службі повинна бути конкурентною і стимулювати до сумлінного виконання обов’язків. Водночас матеріальна мотивація має доповнюватися нематеріальними стимулами: можливістю кар’єрного зростання, професійного розвитку, участі у формуванні стратегічних рішень, публічного визнання досягнень. Прозорість у процедурах призначення, оцінювання та просування по службі також критично важлива — працівники

повинні бачити справедливий зв'язок між результатами роботи і кар'єрними перспективами [11].

Крім того, варто звернути увагу на умови праці в податковій службі. Забезпечення сучасного робочого середовища, доступу до технічних ресурсів, нормального навантаження, дотримання трудових прав, а також психологічна підтримка персоналу позитивно впливають на загальну продуктивність і знижують ризик професійного вигорання. Професія податківця часто пов'язана з високим рівнем стресу, тому державна підтримка в аспектах охорони праці, ментального здоров'я та соціального захисту є надзвичайно актуальною.

Також доцільно запроваджувати системи прозорого й об'єктивного оцінювання результатів діяльності, які базуються не лише на кількісних показниках (наприклад, сумах донарахувань), але й на якості обслуговування платників, ефективності комунікації, доброчесності, професіоналізмі та здатності до командної роботи. Це дозволить відійти від застарілих показників «планових зборів» і зробити акцент на сервісному підході [15].

Таким чином, інвестування в людський капітал податкової служби є стратегічно важливим завданням. Система, яка поєднує якісну освіту, чіткі етичні орієнтири, справедливу мотивацію та гідні умови праці, дозволить сформувати високопрофесійний, мотивований і відповідальний кадровий корпус, здатний ефективно адмініструвати податки в умовах складної економіки і швидкоплинних змін.

4.4 Запровадження прозорих механізмів контролю і протидії корупції

Для ефективної боротьби з корупцією у сфері адміністрування податків необхідно впровадити комплексний підхід, що базується на удосконаленні системи внутрішнього контролю, підвищенні прозорості діяльності

податкових органів, застосуванні сучасних інформаційних технологій і формуванні культури нульової толерантності до корупційних проявів [16].

Одним із ключових напрямів є посилення внутрішнього контролю в податкових службах. Це передбачає не лише регулярні внутрішні аудити та перевірки, а й створення механізмів автоматичного моніторингу роботи співробітників. Використання сучасних інформаційних систем, які можуть фіксувати дії працівників, аналізувати їхню активність, виявляти аномалії чи потенційні ризики корупційних дій, дозволяє значно знизити можливості для зловживань. Такі системи забезпечують прозорість і підзвітність персоналу, створюють умови для оперативного виявлення порушень та своєчасного реагування.

Публічний моніторинг діяльності податкових органів є не менш важливим фактором у боротьбі з корупцією. Відкритість інформації про роботу служби, публікація звітів, статистики перевірок і результатів діяльності формують у суспільстві довіру та стимулюють працівників до сумлінного виконання обов'язків. Залучення громадськості, бізнес-асоціацій та незалежних експертів до оцінки діяльності податкової служби сприяє підвищенню рівня контролю, виявленню «слабких місць» та формуванню пропозицій щодо їх усунення [3].

Запровадження цільових антикорупційних програм із конкретними заходами і строками виконання є ефективним інструментом системного подолання корупційних ризиків. Такі програми повинні включати не лише превентивні заходи, а й суворе покарання за зловживання, що має бути реальним та неухильним. Забезпечення прозорості процедур — від призначення працівників і формування команд до прийняття управлінських рішень і проведення перевірок — мінімізує можливості для непрозорих домовленостей і зловживань.

Важливо також створювати безпечні умови для викривачів корупції — осіб, які повідомляють про порушення та корупційні дії всередині організації чи поза нею. Запровадження законодавчо закріплених механізмів захисту

викривачів, що гарантують їм анонімність, захист від переслідувань, а також можливість отримувати допомогу та підтримку, стимулює виявлення корупційних схем і сприяє очищенню системи.

Не менш значущим є забезпечення ефективного зворотного зв'язку з громадськістю. Постійна комунікація, реагування на звернення платників податків, відкриті консультації та роз'яснення підвищують рівень довіри, формують позитивний імідж податкової служби і сприяють зміцненню соціального партнерства [8].

Таким чином, інтегрований підхід до боротьби з корупцією, який поєднує технологічні, організаційні, правові та соціальні заходи, є ключовим чинником підвищення прозорості та ефективності податкового адміністрування в Україні. Реалізація таких заходів сприятиме не лише зниженню корупційних ризиків, а й формуванню справедливої, прозорої та довірливої податкової системи, що є основою стабільного розвитку держави і економіки в цілому.

ВИСНОВКИ

Адміністрування податків є важливою складовою системи державного управління фінансами, що забезпечує формування доходної частини бюджету та реалізацію фіскальної політики держави. Аналіз теоретичних основ, нормативно-правової бази та практичних аспектів адміністрування податків в Україні свідчить про складність та багатогранність цього процесу.

У першому розділі роботи було визначено сутність та функції адміністрування податків, основні принципи, на яких базується його діяльність, а також охарактеризовано правове регулювання цієї сфери. Адміністрування податків виконує низку важливих функцій — фіскальну, регулятивну, контрольну та інформаційно-консультаційну, що сприяють ефективному виконанню податкових зобов'язань платниками та формуванню стабільних доходів держави [18].

Другий розділ присвячено аналізу нормативно-правової бази, зокрема ролі Податкового кодексу України як основного акта, що регламентує порядок адміністрування податків. Важливою є діяльність Державної податкової служби України, яка реалізує повноваження з контролю, реєстрації та забезпечення виконання податкового законодавства. Також розглянуто вплив міжнародних стандартів і практик на модернізацію податкового адміністрування в Україні.

У третьому розділі виявлено ключові проблеми, що впливають на ефективність адміністрування податків: нестабільність і складність законодавства, корупція, бюрократія, недостатній рівень кваліфікації кадрів та обмежене застосування сучасних технологій. Ці чинники призводять до зниження добровільної сплати податків, розширення тіньової економіки та послаблення фінансової стабільності держави [12].

У четвертому розділі запропоновано шляхи удосконалення адміністрування податків, серед яких — реформування законодавства з метою стабілізації та спрощення податкових норм, впровадження сучасних

інформаційних технологій, підвищення професійного рівня працівників податкових органів, а також посилення антикорупційних заходів і прозорості роботи служби [7].

Таким чином, підвищення ефективності адміністрування податків в Україні потребує комплексного підходу, що враховує не лише удосконалення правового регулювання, а й модернізацію організаційних процесів, розвиток людського потенціалу та застосування новітніх технологій. Впровадження запропонованих заходів сприятиме зміцненню фінансової бази держави, підвищенню довіри платників податків та забезпеченню соціально-економічного розвитку країни.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Власенко В.І. Податкове право України: навч. посібник. – К.: Юрінком Інтер, 2020. – 384 с.
2. Закон України «Про адміністративні процедури» від 06.09.2017 р. № 2116-VIII // Офіційний вісник України. – 2017.
3. Закон України «Про державну податкову службу України» від 02.07.2015 р. № 562-VIII // Офіційний вісник України. – 2015.
4. Закон України «Про звернення громадян» від 02.10.1996 р. № 393/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 40.
5. Конституція України від 28.06.1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30.
6. Коваленко С.Г. Антикорупційні механізми в податкових органах України // Актуальні проблеми держави і права. – 2022. – Вип. 36. – С. 12-18.
7. Кузьмін А.В. Адміністрування податків: теорія і практика. – Харків: Право, 2019. – 256 с.
8. Литвиненко В.М. Податковий контроль в Україні: теорія і практика. – Одеса: Астропринт, 2018. – 280 с.
9. Мельник І.В. Інновації в системі податкового адміністрування // Фінансовий менеджмент. – 2020. – № 6. – С. 30-38.
10. Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР). Рекомендації з адміністрування податків. – Париж, 2019.
11. Петрова О.М. Ефективність податкового адміністрування в Україні // Фінанси України. – 2021. – № 3. – С. 45-52.
12. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2010. – № 49-50.
13. Романчук І.В. Податкова політика України: сучасний стан та перспективи розвитку. – Львів: ЛНУ, 2022. – 312 с.
14. Світова організація торгівлі. Податкове адміністрування: міжнародні стандарти і рекомендації. – Женева, 2018.

15. Ткаченко В.І. Сучасні інформаційні технології в податковому адмініструванні // Інформаційні технології і системи. – 2020. – Вип. 2. – С. 34-40.
16. Федоренко Н.С. Борьба с коррупцией в сфере налогового администрирования // Вісник АПН України. – 2021. – № 4. – С. 60-67.
17. Чумак О.В. Прозорість і підзвітність у системі податкової служби України // Публічне управління і адміністрування. – 2022. – № 1. – С. 77-84.
18. Шевченко І.М. Модернізація податкової служби в умовах євроінтеграції // Економіка і держава. – 2021. – № 10. – С. 95-102.
19. Яковенко Т.В. Податкове адміністрування в Україні: проблеми та шляхи вирішення // Право України. – 2020. – № 7. – С. 54-60.
20. Юридична енциклопедія / за ред. О.В. Колесника. – К.: Юридична думка, 2019. – Т. 2. – 752 с.

ДОДАТКИ

Структура органів Державної податкової служби України

Нижче наведено основні структурні підрозділи Державної податкової служби України (ДПС), що здійснюють адміністрування податків та зборів на території держави:

Рівень	Підрозділ	Основні функції
Центральний	Головне управління ДПС України	Розробка політики, координація діяльності територіальних підрозділів, законодавче регулювання, методична підтримка
Територіальні	Обласні податкові управління	Здійснення контролю, адміністрування та надання сервісних послуг на регіональному рівні
Місцеві	Районні (міські) податкові інспекції	Безпосередня робота з платниками, прийом звітності, перевірки, стягнення податків
Спеціалізовані	Відділи по роботі з великими платниками податків	Контроль та адміністрування найбільших платників, робота з великим бізнесом
Додаткові	Антикорупційний підрозділ, служба внутрішнього контролю	Запобігання корупції, розслідування порушень серед працівників ДПС

Додаток Б

Зразок податкової декларації з податку на прибуток підприємств

Найменування показника	Код рядка	Сума (грн)
1. Загальна сума доходів	010	1 500 000
2. Загальна сума витрат	020	900 000
3. Балансовий прибуток (рядок 010 - рядок 020)	030	600 000
4. Коригування прибутку	040	50 000
5. Оподатковуваний прибуток (рядок 030 + рядок 040)	050	650 000
6. Податок на прибуток (за ставкою 18%)	060	117 000
7. Перераховані авансові внески	070	80 000
8. Сума до сплати (рядок 060 - рядок 070)	080	37 000

Пояснення:

- Загальна сума доходів включає всі отримані підприємством доходи за звітний період.
- Витрати — собівартість, адміністративні та інші витрати, пов'язані з діяльністю.
- Коригування прибутку проводяться відповідно до норм Податкового кодексу України.
- Ставка податку — 18% згідно з чинним законодавством.

Перелік основних нормативно-правових актів, що регулюють
адміністрування податків в Україні

Назва нормативно-правового акту	Дата прийняття	Короткий опис
Конституція України	28.06.1996	Основний закон держави, визначає податкові повноваження органів влади.
Податковий кодекс України	02.12.2010	Основний нормативний акт, що регулює систему оподаткування та адміністрування податків.
Закон України «Про державну податкову службу України»	02.07.2015	Визначає статус, повноваження та структуру податкових органів.
Закон України «Про звернення громадян»	02.10.1996	Регламентує порядок звернень громадян до органів державної влади, у тому числі податкових.
Закон України «Про адміністративні процедури»	06.09.2017	Визначає загальні правила проведення адміністративних процедур органами влади.
Закон України «Про запобігання корупції»	14.10.2014	Регламентує заходи щодо запобігання корупції у державних органах, зокрема в податковій сфері.
Постанова Кабінету Міністрів України № 461 «Про затвердження порядку проведення податкових перевірок»	17.06.2015	Визначає процедуру та умови проведення податкових перевірок.
Наказ Міністерства фінансів України № 715 «Про затвердження форми податкової декларації з податку на прибуток»	29.08.2019	Встановлює форму податкової декларації для юридичних осіб.
Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»	16.07.1999	Визначає порядок ведення бухгалтерського обліку, що впливає на формування податкової бази.
Цивільний кодекс України	16.01.2003	Регламентує договірні та майнові відносини, що мають податковий аспект.

Статистичні дані
про надходження основних податків до бюджету України
за 2018–2022 роки

Рік	Податок на прибуток (млн грн)	ПДФО (млн грн)	ПДВ (млн грн)	Інші податки (млн грн)	Всього надходжень (млн грн)
2018	120 000	150 000	250 000	80 000	600 000
2019	130 000	160 000	270 000	85 000	645 000
2020	110 000	140 000	230 000	75 000	555 000
2021	140 000	170 000	280 000	90 000	680 000
2022	135 000	165 000	275 000	88 000	663 000

Джерело: Офіційні звіти Міністерства фінансів України

Опитування платників податків
щодо якості обслуговування у податкових органах
(результати вибіркового дослідження)

Питання	Варіанти відповіді	Відсоток респондентів
Чи задоволені Ви якістю консультацій, що надає податкова служба?	Так / Ні	65% / 35%
Чи достатньо прозорі податкові процедури?	Так / Ні	52% / 48%
Чи зустрічали Ви корупційні прояви в податкових органах?	Так / Ні	28% / 72%
Чи вважаєте Ви, що податкове законодавство є зрозумілим?	Так / Ні	45% / 55%
Чи використовуєте Ви електронні сервіси ДПС?	Так / Ні	70% / 30%

Примітка: Опитування проведене серед 200 платників податків у 2023 році.

Ключові терміни та визначення,
що використовуються у сфері адміністрування податків

Термін	Визначення
Податкове адміністрування	Система організаційних і правових заходів, спрямованих на забезпечення справедливого і своєчасного стягнення податків.
Платник податків	Фізична або юридична особа, яка згідно із законодавством зобов'язана сплачувати податки.
Податкова база	Вартість майна, доходів чи інших об'єктів оподаткування, з якої розраховується податкове зобов'язання.
Податкова перевірка	Комплекс заходів податкових органів для перевірки правильності нарахування та сплати податків.
Податкова декларація	Офіційний документ, який подає платник податків для звітування про обсяг оподатковуваних операцій.